

DAS
Studiedag

Studiesucces
en Rendement

STICHTING
DAS
DOMEIN APPLIED SCIENCE

Wat willen we bereiken?

Hoe willen we dat bereiken?

Wat zou DAS kunnen doen?

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van de DAS-studiedag 'Studiesucces en Rendement' georganiseerd door de Werkgroep Kwaliteit. Met een enthousiaste groep van 27 deelnemers (12 hogescholen) hebben we gebrainstormd over het verbeteren van studiesucces en rendementen binnen de DAS-opleidingen. In drie rondes waarin ieder vanuit zijn/haar eigen achtergrond, kennis en ervaring input kon leveren zijn we gekomen tot een gezamenlijk overzicht van acties die hogescholen zelf of gezamenlijk kunnen oppakken om de kans op verbetering te vergroten.

Vijf thema's stonden die dag centraal:

- ① Aansluiting havo/mbo op hbo
- ② Studenten met een functiebeperking
- ③ Monitoring systematiek
- ④ Studierendement
- ⑤ Organisatie

In dit document is per thema aangegeven **Wat we willen bereiken** (in de toekomst), gevolgd door acties **Hoe willen we dat bereiken?** die ondersteuning geven aan deze doelstellingen. Elk thema eindigt met de vraag **Wat zou DAS kunnen doen?** Uiteraard gaat de Werkgroep Kwaliteit samen met het DAS-bestuur en andere belanghebbenden binnen DAS met deze ideeën aan de slag.

Ik hoop dat dit document jullie net zoveel inspiratie biedt als ons tijdens de zeer geslaagde studiedag. En mochten jullie met een of meerdere acties aan de slag gaan, dan horen wij graag hoe deze zijn verlopen.

Graag tot ziens bij een volgende DAS-studiedag, want die gaat er zeker komen! Dit document zal dan het uitgangspunt zijn: waar staan we dan en is bijsturing nodig?

Pedro Hermkens
voorzitter DAS Werkgroep Kwaliteit

Aansluiting mbo op hbo

De overstap van mbo naar hbo wordt door veel studenten als moeizaam ervaren. Bij de Life Science opleidingen komt dit probleem vooral voor bij studenten die een versneld traject willen volgen (3 jaar i.p.v. 4 jaar hbo), vooral bij de meer technische opleidingen Chemie en Chemische Technologie. Wij zijn begonnen met het koppelen van 2e-jaars hbo-studenten aan 4e-jaars mbo-studenten. De hbo-ers fungeren hierbij als zogenaamde *skillscoaches* en ondersteunen de overstappers bij onder andere onderzoeksvaardigheden en praktische zaken zoals Blackboard. We hopen hiermee een warmere overstap van mbo naar hbo te creëren.

- Hogeschool Saxion -

① Aansluiting havo/mbo op hbo

Begeleiding is maatwerk, studenten zijn niet allemaal gelijk.

Kern is het bevorderen van binding in het eerste jaar:

1. Tussen vooropleidingen en opleidingen
2. Tussen studenten en opleiding/docenten en tussen studenten onderling
3. Tussen studenten en werkveld

Wat willen we bereiken?

- Een vloeiende overgang tussen vooropleiding en hbo opleidingen applied sciences
- Intensieve samenwerking tussen havo/mbo en hbo
- Er is bij hbo-docenten een helder beeld van de vaardigheden en kennis waarmee havo/mbo-leerlingen instromen
- Er is meer maatwerk bij studievoordigheden
- Er is meer binding tussen student/student, student/docent/opleiding, student/werkveld

Hoe willen we dat bereiken?

- Meer contact tussen vo en hbo, hoeveel weten hbo-docenten van het mbo/vo-curriculum en vice versa (regionale uitwisselingen)
- Bekijk de mbo/vo-boeken en inventariseer de vaardigheden en het te verwachte beheersingsniveau van de kennis van de aankomende studenten en sluit daarop aan
- Wissel docenten uit (vo <-> hbo)
- *Customer Journey* denken bevorderen: train hbo-docenten in vloeiende overgang van didactiek vo naar didactiek hbo
- Beginperiode meer laten lijken op vo door alles in te roosteren (huiswerken en projecten), eerder te toetsen en kleinere hoeveelheden te toetsen
- Organiseer meeloopdagen voor mbo/vo-docenten
- Heldere voorlichting open dagen (verwachtingsmanagement)
- Beperk studielast in de eerste periode en bouw dit gedurende het jaar uit

- Organiseer wekelijks klassikale SLB-lessen om bijv. te helpen met planning/wennen hbo
- Betrek hogere jaars studenten als assistent SLB-er bij de eerstejaars en beloon ze hiervoor met EC's
- Leg in semester 1 meer de focus op binding met elkaar (studenten onderling en studenten en docenten) en het beroep
- Start met een beroepsopdracht, een uitdaging: studenten leren elkaar, de docenten en de beroepspraktijk kennen
- Begin zo snel mogelijk (vanaf jaar 1) met projecten waarin studenten samenwerken met elkaar, met docenten en met het werkveld

Wat zou DAS kunnen doen?

- Centrale plek: ontsluiten van lesprogramma's vo en mbo
- Centraal aanbieden: 'professionalisering van docenten aansluiten didactiek vo'
- Landelijk overleg op beleidsniveau met vo-raad, mbo-raad, CvTE, etc.

Studenten met een functiebeperking

In navolging van twee reeds lopende succesvolle projecten bij collega instituten FHICT en Engineering, is het project "Planckgas" bij Toegepaste Natuurwetenschappen (Applied Science en Technische Natuurkunde) gestart. Het initiële idee was om studenten met een beperking in het autistisch spectrum en hun studieloopbegeleiders extra ondersteuning te geven, met name als deze studenten vast liepen in hun studietraject door autisme gerelateerde problemen. De extra begeleiding wordt gegeven door de inzet van 15 vrijwillige (externe) studiecoaches en een aantal stagiaires van de opleiding Toegepaste Psychologie, onder leiding van een coördinator die verbonden is aan de opleiding HRM & Psychologie van Fontys Hogeschool. Door in te spelen op behoeften van de studenten en door gerichte trainingen en workshops te geven, wordt geprobeerd om deze groepen studenten de structuur in hun studie te geven die hun SLB-ers alleen niet kunnen bieden. Inmiddels betreft de extra ondersteuning ook de studenten met andere "bijzondere kenmerken" c.q. psychische kwetsbaarheden.

- Fontys Hogeschool TNW -

② Studenten met een functiebeperking

Om ook studenten met een functiebeperking zo goed mogelijk op te leiden voor de arbeidsmarkt is het essentieel om studenten te laten zien wat voor hen mogelijk is. Mocht blijken dat de beperking studenten niet in staat stelt in het vakgebied te functioneren, dan moet dat in het eerste jaar duidelijk worden.

Wat willen we bereiken?

- Het arbeidsperspectief is voor deze studenten vergroot
- Studenten met een functiebeperking voelen zich direct thuis
- Er is sprake van intensieve begeleiding

Hoe willen we dit bereiken?

- Betrek het bedrijfsleven om de kans van slagen op de arbeidsmarkt voor studenten met een beperking te vergroten; welke uitstroomprofielen zijn geschikt voor welke beperking (eventueel met aanpassingen in bedrijf en opleiding)
- Transparante voorlichting over deze uitstroomprofielen aan studenten met een functiebeperking (advies)
- Nodig potentiële studenten met een functiebeperking apart uit om kennis te maken met het schoolgebouw en de SLB-er (verwachtingsmanagement)

- Niet Applied Science studenten (bijv. studenten Toegepaste Psychologie) als studiebegeleiders inzetten
- Hogere jaars Applied Science studenten inzetten als assistent SLB-er en beloon ze hiervoor met EC's
- Stel speciale SLB-ers aan met benodigde ervaring (training, opleiding) of stel coördinator SFB (studeren met functiebeperking) aan
- Handvat voor de SLB-ers: stel een checklist op met gesloten vragen ter ondersteuning van gesprek met studenten met een functiebeperking
- Richt een ASS groep op waar deze studenten onder begeleiding wekelijks ervaringen kunnen uitwisselen

Wat zou DAS kunnen doen?

- Discussie opstarten over arbeidsperspectieven voor studenten met een functiebeperking in het Landelijk Overleg WAC Applied Sciences en de Raad van Advies Applied Sciences
- Extra financiën vanuit overheid voor hogescholen onderzoeken

Monitoring systematiek

Binnen de opleiding was er te weinig inzicht hoe de verschillende cohorten presteren met betrekking tot de studievoortgang, er was gebrek aan overzicht over verschillende jaren. Na elke onderwijsperiode wordt nu de studievoortgang van met name de eerste en tweedejaars studenten gemonitord. Deze informatie wordt besproken in een vergadering van het management. Op basis van deze informatie wordt er gekeken of er acties nodig zijn. Een verbeterteam pakt vervolgens het probleem op, analyseert en doet voorstellen voor interventies.

- Hogeschool Utrecht -

③ Monitoring systematiek

Het gaat hierbij niet om het systeem, maar om het proces. Daarbij is het goed om het proces te scheiden op

- monitoring ten behoeve van student
- monitoring ten behoeve van onderwijs

Wat willen we bereiken?

- Keuzes maken welke acties we monitoren die een effect hebben op studiesucces en rendementsverhoging
- Direct kunnen inspelen op situaties (kwaliteitsbevordering onderwijs, maatwerk naar student)

Hoe willen we dit bereiken?

- Ten behoeve van student:
 - Stel monitorlijst voor 1e jaars student op (denk aan info uit SKC, aan/afwezigheid, studieresultaten, persoonlijke omstandigheden, etc), haal continue resultaten op (digitale platforms) en bespreek deze regelmatig (bv per kwartaal) in het onderwijsteam. Koppel hier waar nodig acties aan voor studenten. Monitor ook de effecten van de maatregelen

- Identificeer hiermee studenten met tekortkomingen in studievaardigheden en geef deze in eerste trimester extra ondersteuning
- Ten behoeve van onderwijs:
 - Organiseer regelmatig meetings met studenten over lopende courses, zodat indien nodig directe verbeteringen in de uitvoering van courses kan worden aangebracht (binnen de OER)
 - Evalueer na elke onderwijsperiode onder de studenten de onderwijseenheden (koppel beloning aan respons) en maak een concreet PDCA-plan en bespreek dit binnen onderwijsteams

Wat zou DAS kunnen doen?

- Jaarlijks resultaten ophalen bij hogescholen welke acties gemonitord zijn, wat de effecten waren en onderzoeken welke acties daadwerkelijk het gewenste effect hadden

Studierendement

Docenten waren al lange tijd bezig na te denken over een nieuw curriculum met als doel het studiesucces te verbeteren en meer aansluiting te krijgen bij ontwikkelingen in het werkveld. Er waren uitgangspunten op papier gezet, er was nagedacht over wat er wel en niet in het curriculum moest, maar het lukte maar niet om verder te komen. Bij de eerste teamdag riepen de docenten: "zijn we nu weer hetzelfde aan het doen, zo komen we niet echt verder." Tijdens dezelfde teamdag werd nagedacht hoe de werkdruk kon worden verminderd, de docenten waren zwaar overbelast. Er moest echt wat gebeuren. Vanaf dat moment zijn we anders gaan werken en is er gebouwd aan een nieuw curriculum voor de opleiding BML.

- Hogeschool Rotterdam -

Studierendement

Zoveel 'knoppen' om aan te draaien, maar waar het om gaat is de juiste combinatie en verhouding te vinden van acties die passen bij ons onderwijs en studenten. Hier geven we een aantal acties die passen bij ons onderwijs en studenten. Nu nog de juiste verhoudingen vinden.

Wat willen we bereiken?

- Er zijn minder of geen struikelvakken (slagingskans <50%) voor studenten
- Het slagingspercentage van herkansingen is verhoogd
- Verhogen van (ver)binding tussen studenten en docenten (meer aandacht)
- Verhogen van (ver)binding student-docent-werkveld/lectoraat in toenemende mate van jaar 1-4 (werken en leren meer in de praktijk-hybride leeromgeving)
- Docentenprofessionalisering in meer lijn met de fase in de opleiding (P is anders dan HF)
- Er is duidelijkheid van wat mogelijk is voor een gedifferentieerd curriculum, waarbij rekening is gehouden met de talenten / vaardigheden / beperkingen van de studenten (personalized)
- Uitval onder langstudeerders is teruggedrongen

Hoe willen we dit bereiken?

- Inventariseer welke struikelvakken studenten ervaren en pas deze aan
- Onderzoek het effect van het moment van toetsing (in toetsweek, midden in een periode, anders) en van het aantal herkansingen
- Besteed aandacht aan groepsdynamiek: vorm meer communities van studenten en docenten binnen je opleiding met een gemeenschappelijk doel/uitdaging (kleinschalig onderwijs binnen een grotere opleiding)
- Genereer hybride leeromgevingen samen met werkveld en lectoraat, waar gezamenlijk aan projecten wordt gewerkt. Stel eventueel een business developer aan om opdrachten te werven
- Geef docenten relevante didactische ondersteuning die aansluit bij de fase van onderwijs (P anders dan HF) en pas curricula per fase hierop aan (1e periode-meer aandacht voor soft skills, timemanagement, leren studeren, etc.)
- Creëer indien mogelijk gedifferentieerde curricula (meer praktisch versus meer theoretisch) ten behoeve van langstudeerders
- Stel een langstudeercoördinator aan
- Stel een plan van aanpak op voor omgang met langstudeerders (denk aan tijdig op de hoogte brengen van (potentiële) langstudeerders aan de start van bij hun nog openstaande vakken, plan regelmatig voortgangsgesprekken in)

- Creëer speciale leergroepen voor langstudeerders

Wat zou DAS kunnen doen?

- Het delen van 'succes' verhalen studiesucces en rendementen, bijvoorbeeld via de nieuwsbrief
- Onderzoek hoe alle opleidingen herkansingen inrichten en wat bijbehorende resultaten zijn
- Onderzoek mogelijkheden voor gedifferentieerde curricula met het werkveld (meer praktisch versus meer theoretisch-dezelfde eindtermen)
- Organiseer een DAS-bijeenkomst uitwisseling ervaringen langstudeerders

5 Organisatie

In een snel veranderende wereld is het van belang om als kennisinstituut niet meer te organiseren vanuit een gestandaardiseerd aanbod, maar vanuit de behoefte en leerfase van de student.

Wat willen we bereiken?

- Studenten worden opgeleid voor beroepen van de toekomst
- De onderwijsketen is omgevormd tot een Leven Lang Leren snelweg waarbij logische verbindingen gemaakt zijn door de hele onderwijsketen, kennis als middel wordt ingezet en er sprake is van Learning On Demand
- Er is sprake van wendbare hogescholen die vanuit regionale samenwerkingen snel het onderwijs en onderzoek kunnen aanpassen

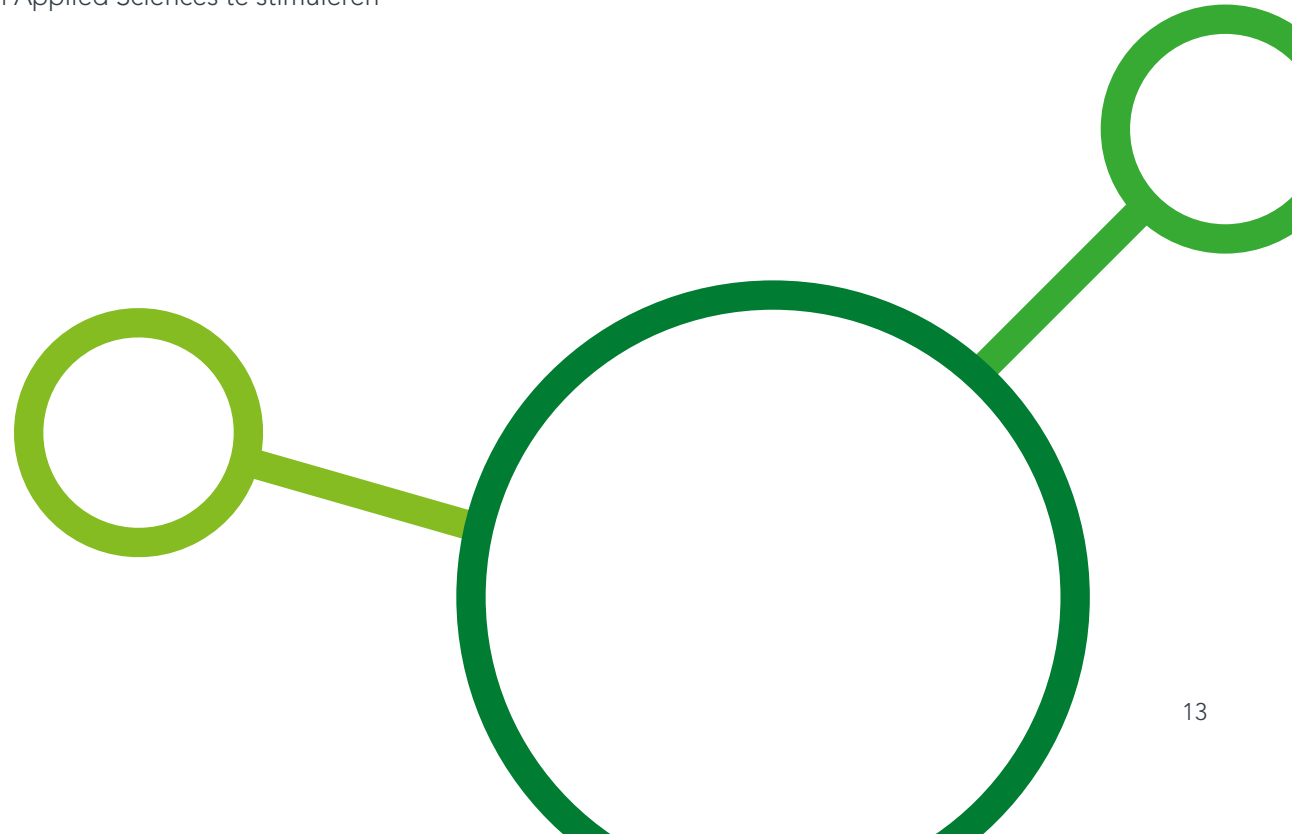
Hoe willen we dat bereiken?

- Creëer experimenteerruimte om wendbaar onderwijs vorm te geven
- Stel een innovatieteam samen met interne en externe mensen
- Vraaggestuurde multidisciplinaire samenwerkingen organiseren

Wat zou DAS kunnen doen?

- In gesprek gaan met andere ketenpartners zoals Curriculum.nu, mbo-raad en vo raad over inhoudelijke afstemming van curricula
- Optreden als belangenbehartiger vanuit de hogescholen om samenwerkingen in netwerken rondom Applied Sciences te stimuleren

Inspiratie

Hoe ben jij geïnspireerd geraakt om het studiesucces en de rendementen van jouw eigen opleidingen te vergroten?

Noteer hieronder welke acties jij gaat ondernemen binnen jouw hogeschool.

Heb jij nog ideeën wat wij vanuit DAS zouden kunnen doen om je hierbij te ondersteunen?

Noteer hieronder en laat het ons graag weten!

Heb jij nog inspirerende voorbeelden?

Ook die ontvangen wij graag!

Colofon

© Domein Applied Science

www.appliedscience.nl

info@appliedscience.nl

Uitgave: maart 2019

Ontwerp, realisatie & drukwerk

Studio Zeeman & Burger

Captains

Aansluiting havo/mbo op hbo:

Beatrijs Linford, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Studenten met een functiebeperking:

Betty Johannis, NHL Stenden Hogeschool / VHL, Locatie Leeuwarden

Monitoring systematiek:

Coby Flier, Hogeschool Saxion

Studierendement:

Pedro Hermkens, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Organisatie:

Matthijs Bobeldijk, New Business Lab